

SPIS TREŚCI

Solidarność Walcząca

Artur Adamski – Życiorys bez kompromisów 5

Ci, którzy się z Morawieckim zetknęli, podziwiali jego intelekt, rozagę i zdolności organizacyjne, paradoksalnie kontrastujące ze swobodnym sposobem zachowania. Do tworzonej przez niego organizacji garnęło się wielu jego byłych studentów, na których wrażenie robiły nie tylko mądrość i wiedza, ale także pogoda ducha i łagodność, pomimo radykalnych poglądów. Liczni członkowie Solidarności Walczącej powtarzają, że organizacja nie zachowałaby swej spójności, gdyby na jej czele nie stanął ktoś taki, jak Kornel Morawiecki.

Grzegorz Waligóra – Początki 28

Decydujący wpływ na powstanie w połowie 1982 r. Solidarności Walczącej, na jej charakter i radykalny program miały realia stanu wojennego. Znalazła się w niej grupa działaczy o poglądach zdecydowanie antykomunistycznych.

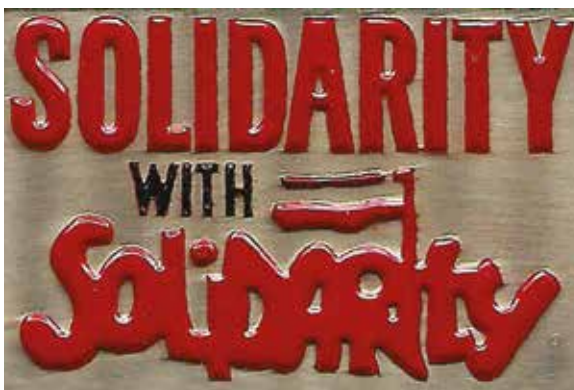
Krzysztof Brzechczyn – Sprzeciw wobec ugody przy „okrągłym stole” 36

Likwidacji komunizmu, całkowicie wolnych wyborów i uwłaszczenia społeczeństwa domagali się w 1989 r. opozycjoniści skupieni wokół Kornela Morawieckiego. Były to postulaty idące znacznie dalej, niż chciała grupa Lecha Wałęsy.

Inicjatywom Solidarności Walczącej w Rzeszowie ton nadawali tacy zasłużeni działacze, jak Antoni Kopaczewski, Andrzej Kucharski i Janusz Szkutnik. Służbie Bezpieczeństwa udało się jednak umieścić swoją agenturę w ścisłym kierownictwie organizacji.

W latach osiemdziesiątych Polacy w Wielkiej Brytanii aktywnie wspierali opozycję demokratyczną w PRL. Z tej pomocy korzystała również Solidarność Walcząca.

Być może o Andrzeju Kołodziejcu wielu Czytelników dotąd nie słyszało, bo on sam nigdy nie dbał o rozgłos, a środowisko Lecha Wałęsy, koła rządzące III RP i media zadbały, by o jego czynach społeczeństwo się nie dowiedziało. A przecież to głównie Kołodziejewi zawdzięczamy, że doszło do powstania Solidarności.

Polskie rodziny

Romuald Lazarowicz

– Życie dla Polski 74

Cenię szczególnie zdjęcie wykonane w 1905 r. w zakładzie fotograficznym we Lwowie – jest na nim dostojnie upozowane młode małżeństwo z dwójką dzieci. Niby nic nadzwyczajnego, gdy jednak przyjrzeć się dokładniej, pod kołnierzykiem pradiadka można zauważyć małego białego orzełka.

To bardzo znamieny symbol. Polski przecież nie było na mapach świata, a jednak trwała...

Sylwetki

Justyna Błażejowska – Tomasz Burek (1938–2017).

Przeciwko komunizmowi 88

Zmarły 1 maja Tomasz Burek był nie tylko znakomitym krytykiem literackim, lecz również aktywnym działaczem opozycji demokratycznej w PRL.

Mateusz Szpytma – Jan Antoń – gazda z pięćdziesiątego województwa. 98

Jak to się stało, że Jan Antoń – związany ze Zjednoczonym Stronnictwem Ludowym, organizacją satelicką wobec Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej – został regionalnym i ogólnopolskim liderem niezależnych solidarnościowych związków rolniczych?

Bohater i zdrajca

Szymon Nowak – „Moskit” kontra Żubryd
..... 104

Historia niejednokrotnie tak spleta losy ludzi, że zmagają się oni między sobą, uosabiając z jednej strony siły dobra, a z drugiej strony siły zła. Jednym z takich przypadków, w których spotkali się bezpośrednio ze sobą bohater i zdrajca, było zdarzenie dotyczące Antoniego Żubryda ps. „Zuch” i jego żony Janiny, oraz ubeckiego agenta Jerzego Vaulina ps. „Moskit”.

Komentarze historyczne

Anna Jagodzińska – Szansa przetrwania.
Historia różańców z Gusen 111

Teodor Gąsiorowski – ...oto dziś dzień krwi
i chwały... Bitwa o masyw Monte Cassino. . . 122

Piotr Szubarczyk – Szacunek do przeszłości
fundamentem przyszłości. O dekomunizacji
przestrzeni publicznej. 134

Ludzie wolności

Andrzej Grajewski – Joachim Gauck.
Nie tylko twórca Urzędu. 142

Miejsce na mapie

Jarosław Wróblewski – Czerwone mury
krwawego Mokotowa 148

ABC

Rafał Łatka – Dlaczego Polska „ludowa”? . . 155

Archiwum pełne pamięci

Mariusz Kwaśniak – Niemiecka pamiątka
w Archiwum IPN 158

(Apel Archiwum IPN) 160

Kolegium:

dr Adam Dziuba, dr Wojciech Frazik,
dr hab. Waldemar Grabowski,
dr Kazimierz Krajewski,
dr Mariusz Krzysztofiński,
dr Sebastian Ligarski, dr Agnieszka Łuczak,
dr Marcin Majewski, dr hab. Filip Musiał,
dr Wojciech Muszyński, Jan M. Ruman,
dr hab. Krzysztof Sychowicz, Anna Zechenter

Redaguje zespół:

Wojciech Butkiewicz – sekretarz redakcji
(tel. 22 5818813,
wojciech.butkiewicz@ipn.gov.pl),
dr Filip Gańczak (filip.ganczak@ipn.gov.pl),
Jakub Gołębiowski
(jakub.golebiowski@ipn.gov.pl),
Romuald Niedzielko –
zastępca redaktora naczelnego
(romuald.niedzielko@ipn.gov.pl),
Jan M. Ruman – redaktor naczelný
(jan.ruman@ipn.gov.pl),
Andrzej Sujka (andrzej.sujka@ipn.gov.pl),
Piotr Życieński – fotoreporter

Sekretariat: Maria Wiśniewska
(tel. 22 5818819, maria.wisniewska@ipn.gov.pl)

Projekt graficzny: Sylwia Szafrńska
Projekt okładki i łamanie:
Katarzyna Dziedzic-Boboli

Korekta: Beata Stadryniak-Saracyn

Adres redakcji:
ul. Wołoska 5, 02-675 Warszawa

Adres do korespondencji:
ul. Wołoska 7, 02-675 Warszawa

Druk:
LEGRA Sp. z o.o. ul. Albatrosów 10c,
30-716 Kraków

W winiecie: oryginalny orzełek
z czapki powstańczej, fot. Jarosław Wróblewski